

Asia: VN/22377/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ihmisoikeusliitto pitää erittäin huolestuttavaa, ettei lausuttavana oleva, satoihin tuhansiin kotitalouteen vaikuttava esitys sisällä minkäänlaista analyysia tai edes mainintaa esitettyjen muutosten vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Lainkirjoittajan opas ja Hallituksen esityksen laatimisopas (HELO) edellyttävät lainvalmistelijan ottavan huomioon Suomea sitovista kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista johtuvat vaatimukset.

Onkin erittäin moitittavaa, ettei esitysluonnoksessa edes mainita ihmisoikeuksia, tai sosiaaliturvan ja toimeentulon kannalta keskeisimpiä kansainvälisiä ihmisoikeussopimuksia: taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaa kansainvälistä yleissopimusta (TSS-sopimus, 1966) ja Euroopan sosiaalista peruskirjaa (1996), kuten ei myöskään yleissopimusta lapsen oikeuksista (1989). Ihmisoikeuskehikon huomiotta jättäminen, saati sitä koskevan analyysin puuttuminen, antaa erittäin huolestuttavan kuvan lainvalmistelijan ihmisoikeusosaamisesta ja suhtautumisesta Suomen hallituksen kansainvälisoikeudellisiin velvoitteisiin.

Ihmisoikeussopimusten valvontaelinten ratkaisuja ei huomioida

Ihmisoikeuksia ja keskeisiä ihmisoikeussopimuksia ei mainita edes esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa, vaikka hallituksen esityksen laatimisoppaan mukaan tässä yhteydessä tulee nojata myös Suomea sitovien ihmisoikeussopimusten noudattamista valvovien toimielinten oikeus- ja ratkaisukäytäntöön.

Hallituksen esitysluonnos ei ainoastaan jätä huomioimatta relevantteja ihmisoikeusvalvontaelinten ratkaisuja, vaan esittää niiden vastaisia muutoksia. Sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea että YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien komitea ovat toistuvasti antaneet Suomelle moitteita sosiaaliturvan liian alhaisesta tasosta, jota hallituksen olisi pyrittävä parantamaan. Jatkovalmistelussa on huomioitava ainakin seuraavat ratkaisut:

- YK:n TSS-komitea ilmaisi huolensa Suomen perusturvan tasosta viimeksi maaliskuussa 2021, Suomen 7. määräaikaisraportista antamissaan loppupäätelmissä. (Sen mukaan vuosina 2015–2019 tehdyt leikkaukset ja indeksijäädetykset olivat tehneet etuuksista riittämättömät, ja heikennykset

vaikuttivat kohdistuneen suhteettomasti heikossa asemassa oleviin ryhmiin.) Komitea vaati Suomea varmistamaan etuuskien riittävän tason, ja huolehtimaan siitä, että mikäli leikkauksia tulevaisuudessa tehdään, ne ovat väliaikaisia, eivät vaikuta suhteettomasti muita heikommassa tai marginalisoidussa asemassa oleviin ryhmiin; niihin liitetään tulonsiirtoja, jotka vähentävät kriisien aiheuttamaa eriarvoisuutta; ja riittävän elintason turvaava sosiaaliturvaetuuskien ydinosa säilytetään. Hyvin samankaltaisia suosituksia antoi TSS-komitea Suomelle jo edellisellä kierroksella, vuonna 2014.

- Euroopan sosiaalista peruskirjaa valvova sosiaalisten oikeuksien komitea on pitänyt Suomen perusturvan tasoa liian alhaisena suhteessa sosiaalisten oikeuksien peruskirjan 12. artiklan edellyttämään tasoon. Ratkaisuisaan kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tekemiin kanteluihin, komitea on todennut vuosina 2014, 2018 ja viimeksi 2023, että useiden vähimmäistason perusturvaetuuskien taso oli riittämätön kattamaan tuensaajan perustarpeet uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan edellyttämällä tavalla. Sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen tietoisesti viimesijaisen turvan, toimeentulotuen, kasvattamiseen ei ole Suomea sitovien ihmisoikeusvelvoitteiden mukaista (Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea, 2018).

Komitean mukaan Suomi ei ole kyennyt todistamaan, että kaikki ne, jotka tarvitsevat täydentäviä etuuksia, myös saavat niitä. Euroopan neuvoston korkein elin, ministerineuvosto, tehosti vuonna 2023 sosiaalisen peruskirjan noudattamisen valvontaa Suomessa edellyttämällä Suomen raportoimaan sosiaaliturvan tason nostamisesta viimeistään kesäkuussa 2025.

- YK:n lapsen oikeuksien komitea suositteli kesäkuussa 2023 antamissaan päätelmissä Suomelle, että valtio välttää sosiaaliturvaetuuskien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin.

TSS-oikeuksien heikennyskieltoa ei huomioida

Lausuttavana olevassa esityksessä kerrotaan sen tavoitteena olevan valtion talouden tasapainottaminen. Ihmisoikeusvelvoitteiden sitovuutta ei huono taloudellinen tilanne kuitenkaan vähennä. Taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien sopimuksen toimeenpanoa valvova YK:n TSS-komitea on muistuttanut sopimusvaltioita näiden velvoitteista myös talouskriiseissä (Letter from United Nations Committee on Economic Social and Cultural Rights Chairperson to States Parties on Austerity Measures' (48th session, 16 May 2012, CESRC/48th/SP/MAB/SW) <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cescr/docs/LetterCESCRtoSP16.05.12.pdf>).

TSS-komitea korostaa sosiaaliturva-oikeuden merkitystä ihmisarvon kannalta. Tämän vuoksi valtion on priorisoitava tämän oikeuden toteutumista ja vahvistamista asianmukaisesti laeissa ja politiikassa, vaikka tällä onkin taloudellisia seurauksia. Taloutta saa tuki sopeuttaa, mutta ihmisoikeusvelvoitteet asettavat rajat leikkausten kohdentamiselle.

Komitean mukaan toimenpiteet, jotka heikentävät oikeutta sosiaaliturvaan, ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Heikennyksiä on mahdollista tehdä vain tiukasti säädellyin ehdoin. Valtion on pystyttävä osoittamaan, että leikkauksia on edeltänyt kaikkien mahdollisten vaihtoehtojen huolellinen punninta, eikä muita vaihtoehtoja ole valtion täysimääräisesti käytettävissä olevien voimavarojen valossa löydettävissä.

Heikennykset eivät saa olla pysyviä, tai vaarantaa muita TSS-sopimuksessa turvattuja oikeuksia. Oleellista on, että heikennykset eivät saa missään olosuhteissa ulottua kullekin ihmisoikeudelle määriteltyyn ydinsisältöön. Toinen keskeinen velvoite on sen varmistaminen, etteivät leikkaukset heikennä suhteettomasti niiden ihmisten oikeuksia, jotka ovat jo ennestään heikoimmassa asemassa.

Myös perustuslakivaliokunta on TSS-komitean tavoin korostanut toimenpiteiden keston rajaamista ajallisesti, sekä kumuloituvien vaikutusten huomioonottamista siten, etteivät ne muodostu kohtuuttomiksi erityisesti pienituloisimpien henkilöiden kohdalla.

Myös Euroopan sosiaalisen peruskirjan osalta heikennysten mahdollisuus on tiukasti rajattu. Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean mukaan heikennykset ovat mahdollisia vain, jos etuuskien tasot eivät putoa alle toimeentulominimin. Komitean mukaan Suomen sosiaaliturvan taso ei nykyiselläänkään täytä tätä tasoa, joten heikennykset eivät ole mahdollisia. Komitean mukaan säästötoimet eivät saa johtaa perustavaa laatua olevien oikeuksien heikentämiseen tai tuottaa köyhyyttä. Suomi on vastauksissaan komitealle korostanut asumistuen roolia perusturvaa täydentävänä etuutena, jonka ansiosta sosiaaliturvan taso olisi Suomessa käytännössä riittävällä tasolla. Nyt käsillä oleva esitys tekisi tyhjäksi tämän perustelun, jota komitea ei tosin ole aiemminkaan pitänyt riittävänä.

Nyt lausuttavana oleva esitys ei täytä edellä kuvattuja taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien heikentämistä koskevia kriteerejä. Siinä ei esitetä välttämättömiä perusteluja heikennyksille, vaan eksplisiittisesti myönnetään, että esitystä valmisteltaessa ei olla tehty vaihtoehtoisten ratkaisutapojen arviointia sillä ehdotukset perustuvat hallitusohjelmaan (s. 21). Ainoastaan lapsiperheisiin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi on tehty pohdintaa.

Esitysluonnos ei huomioi riittävästi sitä, miten muutokset vaikuttaisivat haavoittuvassa asemassa oleviin ihmisiin ja ihmisryhmiin, joiden oikeus toimeentuloon ja sosiaaliturvaan toteutuu jo nykyisellään muita heikommin. YK:n TSS-oikeuksien sopimus velvoittaa valtiota edistämään siinä turvattujen ihmisoikeuksien yhdenvertaista toteutumista kiinnittämällä erityistä huomiota näihin ryhmiin.

Vaikutusarviointit ovat puutteellisia

Perustuslain mukaan julkisen vallan velvollisuus on turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Tämä velvoite ohjaa lainvalmistelua niin valmisteltavien esitysten sisällön kuin lainvalmisteluprosessinkin osalta. Keskeinen keino tässä ovat vaikutusarviointit, joiden tarkoitus on varmistaa, että valmisteltavat lait toteuttavat tarkoituksenmukaisella tavalla niille asetetut tavoitteet aiheuttamatta ennakoimattomia, ei-toivottuja vaikutuksia. Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje (2022) korostaa vaikutusarvioinnin merkitystä erityisesti esivalmistelussa ja perusvalmistelussa, jotta arviot olisivat käytettävissä hankkeen sisältöä koskevia linjauksia tehtäessä.

Ihmisoikeusliitto haluaa kiinnittää erityistä huomiota perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin puuttumiseen. Lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeessa korostetaan vaikutusten kokonaisvaltaista tunnistamista ja eri vaikutuslajien tarkastelua. Keskeiset perus- ja ihmisoikeuskysymykset tulee tunnistaa jo lainvalmisteluhankkeen alkuvaiheessa ja vaihtoehtoja harkittaessa. Nyt lausuttavana olevan esityksen vaikutusarviointi on kuitenkin puutteellinen ja yksipuolinen.

Kuten lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeessa todetaan, ei perusoikeuksien rajoitusedellytyksiin ja minimitason oikeussuojaan keskittyvä säätämisyjärjestysperustelu korvaa perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia. Vaikutusarviointi tarkoittaa sen arvioimista, mitä konkreettisia vaikutuksia esityksellä on perus- ja ihmisoikeuksien yhdenvertaiseen, tosiasialliseen toteutumiseen yhteiskunnassa. Tämä on tärkeää, sillä ”vaikka esitys täyttäisi muodollisesti perustuslain ja kansainvälisten ihmisoikeussopimusten asettamat minimivaatimukset, voi perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen käytännön tasolla muuttua paljonkin riippuen valitusta sääntelyvaihtoehdosta. Arvioinnissa on olennaista muutos oikeuksien toteutumisessa, eli miten esitys edistää tai rajoittaa oikeuksien toteutumista verrattuna nykytilaan.” (Perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointi lainvalmistelussa, s.24
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164464/OM_2022_15_SO.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Kuten lausuttavana olevassa esityksessä todetaan, vaikuttavat siinä esitetyt muutokset satoihin tuhansiin kotitalouksiin. Onkin erittäin huolestuttavaa, että vaikutusten arvioinnissa tarkastelu rajoitetaan yksinomaan taloudellisiin vaikutuksiin, pohtimatta niistä aiheutuvia seurauksia ihmisten elämään ja heidän perus- ja ihmisoikeuksiensa toteutumiseen. Esitetyistä muutoksista on kiireellisesti tehtävä huolelliset ihmisoikeusvaikutusarviointit, ml. lapsi-, sukupuoli- ja vammaisvaikutusten arvioinnit. Nämä vaikutukset on myös selvitettävä esitettyjen muutosten yhteisvaikutusten osalta sekä muiden hallituksen valmistelemien sosiaaliturvaa koskevien esitysten ristikkäisvaikutusten osalta.

Myös taloudellisten vaikutusten arviointi on esitysluonnoksessa puutteellista, sillä se ei huomioi niitä pitkän aikavälin taloudellisia kustannuksia, jotka aiheutuisivat esimerkiksi lapsiperheköyhyyden sekä eriarvoistumisen ja syrjäytymisen kasvusta. Tutkimuksen mukaan perheiden siirtyminen toimeentulotuelle lisää terveydenhuollon ja lastensuojelun kustannuksia (Kohortti 1997 tutkimus /Hiilamo et al. 2023), minkä lisäksi syrjäytymiskehityksellä on laajakantoiset kustannukset.

Talousvaikutustenkaan osalta ei esitysluonnoksessa käsitellä riittävästi eri muutosten yhteisvaikutuksia, jotka kerrotaan arvioitavan myöhemmässä erillismuistiossa. Kun usean yksittäisen muutoksen vaikutus todetaan vähäiseksi, hämärtyy kuva esityksen tosiasiallisista vaikutuksista. Esityksen sisältämien muutosten yhteisvaikutuksista ja näiden kohdistumisesta samoihin henkilöihin ja kotitalouksiin, sekä näiden ristikkäisvaikutuksista muiden samaan aikaan valmistelussa olevien sosiaaliturvaa koskevien esitysten kanssa onkin tehtävä huolelliset perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnit. Tämä pitää sisällään mm. lapsi-, sukupuoli- ja vammaisvaikutusten arvioinnit.

Vaikutusarvioinnin puuttuminen tekee esityksestä lausumisesta epätarkoituksenmukaista, ellei mahdotonta. Tämän lisäksi huolta herättää se, että vaikutusarviointien laiminlyönti rapauttaa lainvalmistelun tapaa itsessään. Se, että esityksen ihmisoikeusvaikutukset on jätetty huomiotta, näkyy myös lausuntopyyntöjen jakelussa. Lapsiasiavaltuutettua lukuun ottamatta lausuntoja ei ole pyydetty perus- ja ihmisoikeuksien toimeenpanoa seuraavilta laillisuusvalvojilta.

On huolehdittava siitä, että ihmisten oikeus osallistua ja vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon toteutuu, ja että valmistelussa kuullaan erityisesti köyhyyttä kokeneita sekä heikossa asemassa tai syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä ja ihmisryhmiä, joiden ääni yleensä kuuluu yhteiskunnassa heikommin.

Ihmisoikeusveloitteiden huomiotta jättämisen, vaikutusarviointien puutteen ja liian lyhyen lausuntoaajan vuoksi esitys ja lausuntopyyntö ovat Hallituksen esityksen laatimisoppaan, Lainkirjoittajan oppaan, Lainvalmistelun kuulemisoppaan, Lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen

sekä Perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnista laaditun erillisen ohjeen vastaisia. Hyvän hallinnon ja hyvän lainvalmistelun periaatteiden ohittaminen rapauttaa demokratian toiminnan kannalta tärkeää avointa lainvalmistelua sekä sidosryhmien ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksia yleisemmällä tasolla.

Alla Ihmisoikeusliiton kommentit yksittäisiin muutosehdotuksiin ja niiden kokonaisvaikutuksiin:

Perusomavastuuosuuden tuloharkinnan kiristäminen sekä lapsen ja aikuisen kertoimien muutos (lain 16 §)

Esitetty muutos heikentäisi kaikkien niiden asumistuen saajien asemaa, joilla on tuloja yli perusomavastuun rajan. Muutos myös pienentäisi tulo rajaa, jolla yleistä asumistukea vielä saa, eli huomattava joukko ruokakuntia menettäisi asumistuen kokonaan. Muutos heikentäisi osa-aikaista ja pienipalkkaista työtä tekevien työntekijöiden toimeentuloa. Sillä olisi huomattavia vaikutuksia haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ihmisoikeuksien toteutumiseen. Muutokset heikentäisivät osa-aikaisen työn kannustimia, mikä on vastaoin hallitusohjelman tavoitetta parantaa työnteon kannustavuutta. Yhteisvaikutus työttömyysturvaan valmisteltavien muutosten kanssa olisi todennäköisesti huomattava.

Perusomavastuuosan laskukaavan muuttaminen nostaisi hieman lapsiperheiden tukea, mutta ei riittävästi kompensoimaan lausuttavana olevan esityksen muiden heikennysten vaikutusta. Aikuisten kertoimien pienentäminen heikentää ennestään heikossa asemassa olevien ihmisten ihmisoikeutta sosiaaliturvaan ja riittävään toimeentuloon, ja siitä tulisi luopua.

Ansiotulovähennyksestä luopuminen (lain 13 §)

Ansiotulovähennyksen poisto heikentäisi kaikkien niiden asumistuen saajien asemaa, joilla on tuloja yli perusomavastuun rajan. Asumistukeen oikeuttavien tulojen yläraja laskisi 300 euroa, eli muutos pudottaisi suuren joukon asumistuen saajia kokonaan asumistuen ulkopuolelle. On hyvä, ettei muutos kohdistuu niihin, joilla ei ole lainkaan tuloja. Se kuitenkin heikentää pienituloisten työntekijöiden toimeentuloa ja sillä olisi huomattavia vaikutuksia haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ihmisoikeuksien toteutumiseen. Lisäksi muutos vähentäisi työn kannustimia ja sen yhteisvaikutus työttömyysturvaan valmisteltavien muutosten kanssa olisi todennäköisesti huomattava.

Enimmäisasumismenojen kuntaryhmituksen muutos (lain 10 §)

Muutos heikentäisi kaikkien helsinkiläisten asumistukea saavien ruokakuntien toimeentuloa. Euromääräisesti tuki pienenesi enemmän useamman henkilön ruokakunnissa, eli koskettaisi lapsiperheitä. Kyse on sosiaaliturvan heikennyksestä, joka on kohdistettu yhteiskunnan köyhimpiin. Sillä olisi huomattavia vaikutuksia haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ihmisoikeuksien toteutumiseen. Sillä olisi yhteisvaikutuksia muiden esitysluonnokseen sisältyvien muutosten sekä muiden hallituksen valmistelevien sosiaaliturvan muutosesitysten kanssa.

Omistusasunnon tukien lakkauttaminen (lain 7 ja 9 §)

Omistusasuntojen asumistuen lakkauttaminen poistaisi asumistuen kokonaan 17 000 ruokakunnalta. Tällä olisi huomattavia vaikutuksia haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ihmisoikeuksien toteutumiseen. Omistusasuntojen asumistuki on kohdentunut voimakkaammin lapsiperheisiin kuin yleinen asumistuki kokonaisuutena. Muutosta ei voi toteuttaa ilman huolellista perus- ja

ihmisoikeusvaikutusten, ml. lapsi-, sukupuoli- ja vammaisvaikutusten arviointia. Myös esitetyn muutoksen yhteisvaikutukset muiden tässä ja muissa hallituksen valmistelemissä sosiaaliturvaa koskevilla lakiesityksissä on arvioitava.

Asumistuen tason eli korvausprosentin muutos (lain 8 §)

Korvausprosentin laskeminen 80 prosentista 70 prosenttiin pienentäisi asumistuen tasoa kaikilla tuensaajilla. Euromääräisesti vaikutus on sitä suurempi, mitä enemmän ruokakunta saa yleistä asumistukea. Toisin sanoen muutos heikentäisi yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevien ihmisten oikeutta sosiaaliturvaan ja riittävään toimeentuloon, eikä sitä tule toteuttaa.

Esityksen kokonaisvaikutukset

Lausuttavana olevan esityksen mukaan siinä ehdotetut muutokset heikentäisivät kaikkien yleistä asumistukea saavien kotitalouksien toimeentuloa. Yhteensä 50 000 ruokakuntaa putoaisi kokonaan pois asumistuen piiristä. Muutokset vaikuttaisivat huomattavasti lapsiperheisiin. Esitysluonnoksen mukaan asumistuen heikennykset kompensoituisivat toimeentulotukea muutenkin saavien ruokakuntien kohdalla korkeampana toimeentulotukena. Lisäksi toimeentulotuen saajien määrä lisääntyisi 15 000 kotitaloudella. Tämä olisi vastoin hallitusohjelman tavoitetta vähentää toimeentulotuen tarvetta.

Toimeentulotuen osuuden kasvattaminen on erittäin ongelmallista, sillä sen tiedetään olevan erittäin byrokraattinen ja passivoiva tukimuoto, joka ei auta ihmisiä parantamaan omaa taloudellista tilannettaan vaan rankaisee esimerkiksi säästöjen kerryttämisestä. Tästä syystä esimerkiksi viime hallituskaudella sosiaaliturvakomitean piirissä vallitsi yksimielisyys siitä, että toimeentulotuen käyttöä on vähennettävä. Toimeentulotukea ei ole tarkoitettu pysyvään käyttöön, vaan se suunniteltiin alun perin viimesijaiseksi ja väliaikaiseksi etuudeksi yllättävien tai erityisten tilanteiden varalle. Asumiskustannukset ovat pitkäaikaisia kuluja, eikä niiden korvaaminen vastaa toimeentulotuen tarkoitusta. Valtiontalouden tarkastusvirasto kehotti maaliskuussa 2023 valtioneuvostoa kehittämään ratkaisuja, jotka vähentäisivät toimeentulotuen tarvetta asumisen tukemisessa.

Toinen esitettyjen muutosten vaikutus liittyy osa-aikatyön ja jopa pienipalkkaisen kokoaikatyön kannustimien laskuun, johtuen asumistuen saannin tuloylärajan laskusta, perusomavastuun noususta ja ansiotulovähennyksen poistamisesta. Tämä on vastoin hallitusohjelman tavoitetta vahvistaa kaiken työn kannattavuutta.

Osa-aikatyöt ja lyhyet työrupeamat ovat erityisen tärkeitä heikommassa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille, kuten heille, jotka vammaisuuden tai vähemmistöön kuulumisen vuoksi kohtaavat syrjintää. Heille lyhyet työsuhteet ja -keikat tai osa-aikatyö voivat muodostaa tärkeän väylän kohti kokopäiväistä työllistymistä. Osa-aikatyön tekijöillä ei yleensä ole tosiasiallisesti mahdollisuutta valita osa-aikatyön ja kokopäivätyön välillä. Osa-aikatyötä ja sesonkiluontoista keikkatyötä tehdään, kun omalla koulutustasolla tai työkyvyllä ei ole mahdollista löytää tai tehdä kokoaikaisia töitä, tai niitä ei ole omalla alalla tai maantieteellisellä alueella tarjolla.

Kuten lausuttavan olevassa esityksessä todetaan, kohdistuisivat ehdotettujen muutosten vaikutukset voimakkaimmin naisiin, liittyen erityisesti omavastuuosuuden ja ansiotulovähennyksen muutoksiin. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan esitetä toimenpiteitä tämän vinouman korjaamiseksi, vaan todetaan sen johtuvan naisten enemmistöstä yksinhuoltajien ja toisaalta osa-aikaista ja matalapalkkaista työtä tekevien joukossa. Näin ollen esitys osaltaan lisääisi köyhyyden sukupuolittumista Suomessa.

Osa-aikatyön kannusteiden heikentämisellä olisi myös vaikutuksia vammaisten henkilöiden henkilökohtaisten avustajien saatavuuteen sillä pieniä tuntimääriä sisältävien avustajan tehtävien kannuste heikkenee.

Edellä mainitun kaltaisten negatiivisten vaikutusten vuoksi on sukupuoli-, vammais- ja muiden ihmisoikeusvaikutusten arviointi toteutettava ennakkoon, jotta eriarvoisuutta lisääville muutoksille voidaan löytää vaihtoehtoja.

Salmivaara Anna
Ihmisoikeusliitto